

Ką reikia žinoti priimant mokinį / studentą atlikti praktiką
Ši informacija padės Jums geriau suprasti Jūsų įmonės pareigas, susijusias su mokinio / studento praktika, ir išvengti galimų pažeidimų.

Studento praktika

Kas yra studentas?

Kokiais atvejais galima priimti studentą atlikti praktiką?

Kokie reikalavimai nustatyti studento praktikai?

Kokios yra studento pareigos?

Kokiais atvejais studento praktika laikytina nelegaliu darbu?

Mokinio praktika

Kas yra mokinys?

Kokiais atvejais galima priimti mokinį atlikti praktiką?

Kokie reikalavimai nustatyti mokinio praktikai?

Kokios yra mokinio pareigos?

Ar yra papildomų reikalavimų jauno asmens praktikai?

Kas yra studentas?

Studentas – asmuo, studijuojantis aukštojoje mokykloje pagal studijų programą arba doktorantūroje.

Kokiais atvejais galima priimti studentą atlikti praktiką?

Studentas praktiką gali atlikti, kai:

1. studento studijų programoje yra numatyta praktika;
2. tarp įmonės, įstaigos ar organizacijos, kurioje studentas atliks praktiką, studento ir aukštosios mokyklos, kurioje jis studijuoja, sudaryta trišalė studento praktinio mokymo sutartis, kurios pavyzdinė forma yra patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu.

Kokie reikalavimai nustatyti studento praktikai?

Priimanti įmonė / įstaiga / organizacija, kurioje studentas atliks praktiką, įsipareigoja:

- suteikti studentui praktinio mokymo vietą, sudaryti sąlygas įgyvendinti praktikos planą (programą), aprūpinti praktikos plano (programos) įgyvendinimui reikalinga informacija ir neatitraukti studento nuo praktinio mokymo užduočių vykdymo;
- užtikrinti, kad studentui būtų paskirtas praktikos vadovas iš kvalifikuotų darbuotojų (arba valstybės tarnautojų), turinčių ne mažesnę kaip 3 metų atitinkamo darbo stažą, su kuriuo studentas detalizuoja praktikos planą (programą), kuris vykdo praktikos priežiūrą, o praktikai pasibaigus – ją įvertina;
- organizuoti būtinus darbuotojų saugos ir sveikatos bei priešgaisrinės saugos instruktažus;
- vadovaujantis priimančioje organizacijoje veikiančiais nuostatais arba papildomu susitarimu su aukštąja mokykla dėl darbo tvarkos ir sąlygų, užtikrinti studentui darbuotojų saugos ir sveikatos bei higienos normas atitinkančias darbo sąlygas, esant reikalui aprūpinti studentą praktikai atlikti būtinais darbo įrankiais, darbo drabužiais ir avalyne, kitomis asmeninėmis ir kolektyvinėmis darbuotojų saugos ir sveikatos priemonėmis teisės aktuose nustatyta tvarka, jeigu sutarties šalys šioje sutartyje nesusitaria kitaip;
- skirti studentui su studijų bei praktinio mokymo specifika susijusias užduotis bei užtikrinti, kad nebūtų skiriamos su studijų bei praktinio mokymo specifika nesusijusios užduotys nekvalifikuotam darbui atlikti;
- atsižvelgdama į praktikos vadovo įvertinimą, išduoti dokumentą apie studento atliktą praktiką;
- informuoti studentą, kuri praktikos metu suteikiama informacija yra priimančios organizacijos komercinė arba kita paslaptis, neplatinama už priimančios organizacijos ribų, bei apie už šios informacijos platinimą taikomas baudas (jei tokios yra numatytos vidaus dokumentuose);
- informuoti aukštąją mokyklą apie praktikos drausmės pažeidimus, studento neatvykimą į praktiką.

Kokios yra studento pareigos?

Studentas įsipareigoja:

- per sutartyje nustatytą terminą, bet ne vėliau kaip iki praktikos pradžios, parengti praktikos planą (programą) ir suderinti su aukštosios mokyklos paskirtu praktikos vadovu; ne vėliau kaip per pirmąją praktikos dieną detalizuoti praktikos planą (programą) su priimančios organizacijos paskirtu praktikos vadovu;
- stropiai vykdyti praktinio mokymo užduotis; neatvykus į praktiką priimančioje organizacijoje, nedelsiant pranešti apie tai praktikos vadovui, nurodant priežastį, o ligos atveju – pateikiant gydytojo pažymą;
- laikytis priimančios organizacijos nuostatų (įstatų) ir darbo tvarkos taisyklių arba papildomo susitarimo su aukštąja mokykla dėl darbo tvarkos ir sąlygų nuostatų, laikyti paslapyje priimančios organizacijos komercines ir kitas paslaptis bei informaciją, kurią nurodo priimanti organizacija;
- tausoti priimančios organizacijos turtą, už padarytą materialinę žalą atsakyti įstatymų nustatyta tvarka;
- laikytis darbuotojų saugos ir sveikatos bei priešgaisrinės apsaugos taisyklių reikalavimų;
- informuoti aukštąją mokyklą, jei praktikos atlikimo laikotarpiu yra skiriamos su studijų bei praktinio mokymo specifika nesusijusios užduotys nekvalifikuotam darbui atlikti, jei priimanti organizacija nesudaro sąlygų praktikos planui (programai) įgyvendinti;
- parengti praktikos ataskaitą pagal aukštosios mokyklos nustatytus reikalavimus, pateikti ją aukštosios mokyklos paskirtam praktikos vadovui.

Priimanti organizacija turi teisę leisti studentui savarankiškai, be praktikos vadovo pagalbos, atlikti jam pavestas funkcijas dalyvaujant gamyboje arba teikiant paslaugas, tik tais atvejais, jeigu priimanti organizacija sudaro su studentu trumpalaikę darbo sutartį teisės aktų nustatyta tvarka. Rezidentų praktinio mokymo atveju šis punktas gali būti netaikomas vadovaujantis medicinos, odontologijos ir veterinarinės medicinos rezidentūrą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimais.

Kas yra mokinys?

Mokinys – asmuo, kuris mokosi pagal profesinio mokymo programas.

Kokios yra mokymo organizavimo formos?

Mokyklinė profesinio mokymo organizavimo forma – kai mokymas vykdomas profesinio mokymo įstaigoje ar kitoje mokykloje. Praktinis mokymas gali būti vykdomas įmonėje, įstaigoje, organizacijoje, ūkininko ūkyje, pas laisvąjį mokytoją;

Pameistrystės profesinio mokymo organizavimo forma – kai mokymas vykdomas darbo vietoje: įmonėje, įstaigoje, organizacijoje, ūkininko ūkyje, pas laisvąjį mokytoją. Teorinis mokymas gali būti vykdomas profesinio mokymo įstaigoje ar kitoje mokykloje.

Kokiais atvejais galima priimti mokinį atlikti praktiką?

Praktinis mokymas gali būti vykdomas mokinio darbo vietoje, kai:

1. mokiniui taikoma mokyklinė profesinio mokymo organizavimo forma;
2. sudaryta trišalė profesinio mokymo sutartis tarp profesinio mokymo įstaigos, įmonės, įstaigos, organizacijos, kuriai profesinis mokymas nėra pagrindinė veikla, ūkininko ar laisvojo mokytojo ir mokinio.

Kai mokiniui taikoma profesinio mokymo pameistrystės forma, su juo turi būti sudarytos profesinio mokymo ir darbo sutartys.

Kokie reikalavimai nustatyti mokinio praktikai?

Mokyklinio profesinio mokymo organizavimo forma. Profesinio mokymo organizatorius įsipareigoja:

- sudaryti sąlygas mokiniui mokytis pagal mokymo planą ir profesinio mokymo programos ar jos modulio reikalavimus;
- užtikrinti mokinio mokymosi vietas atitiktą saugos, sveikatos, priešgaisriniais ir higienos reikalavimams;
- supažindinti mokinį su profesinio mokymo programa ar jos modulių ir mokymo tvarka;
- supažindinti mokinį pasirašytinai su profesinio mokymo teikėjo vidaus tvarką reglamentuojančiais dokumentais;
- užtikrinti mokinio mokymosi pasiekimų nešališką įvertinimą ir išduoti reikiamus mokymosi pasiekimų dokumentus;
- teikti mokiniui konsultacijas mokymosi ir mokymosi pasiekimų vertinimo klausimais.

Pameistrystės profesinio mokymo organizavimo forma. Profesinio mokymo pameistrystės organizatorius įsipareigoja:

- sudaryti su pameistriu darbo sutartį pameistrystės profesinio mokymo organizavimo formos profesinio mokymo sutarties galiojimo laikotarpiui;
- sudaryti sąlygas pameistriui mokytis darbo vietoje pagal mokymo planą ir programos ar jos modulio reikalavimus;
- užtikrinti, kad pameistriui skiriamos darbo užduotys leistų pasiekti mokymo programoje ar jos modulyje numatytus mokymosi tikslus;
- kartu su profesinio mokymo įstaiga vertinti pameistrinio mokymosi pasiekimus;
- užtikrinti pameistrinio darbo vietas atitiktą saugos, sveikatos, priešgaisriniais ir higienos reikalavimams;
- supažindinti pameistrį su pameistrystės organizatoriaus vidaus tvarką reglamentuojančiais dokumentais;
- paskirti kompetentingą asmenį (meistrą) pameistriui mokyti darbo vietoje;
- pameistrinio darbo laiku skirti jam laiko mokytis profesinio mokymo įstaigoje pagal mokymo planą.

Kokios yra mokinio pareigos?

Mokyklinio profesinio mokymo organizavimo forma. Mokinys įsipareigoja:

- mokytis pagal mokymo planą ir profesinio mokymo programos ar jos modulio reikalavimus;
- laikytis saugos, sveikatos, priešgaisrinių ir higienos reikalavimų;
- laikytis profesinio mokymo teikėjo vidaus tvarką reglamentuojančių dokumentų.

Pameistrystės profesinio mokymo organizavimo forma. Mokinys (pameistris) įsipareigoja:

- mokytis pagal mokymosi planą ir programos ar jos modulio reikalavimus;
- dirbti pas pameistrystės organizatorių darbo sutartyje numatytu laikotarpiu ir sąlygomis;
- laikytis darbo sutartyje nustatytų įsipareigojimų;
- laikytis saugos, sveikatos, priešgaisrinių ir higienos reikalavimų;
- laikytis pameistrystės organizatoriaus ir profesinio mokymo įstaigos vidaus tvarką reglamentuojančių dokumentų.

Jei mokinys yra asmuo iki aštuoniolikos metų

Jauni asmenys iki aštuoniolikos metų įmonėse praktinio mokymo metu negali būti skiriami dirbti:

- darbo, kuris yra fiziškai ir psichofiziologiškai per sunkus;
- darbo, kuriame naudojamos toksinės, kancerogeninės, mutageninės ar kitos sveikatą veikiančios medžiagos;
- darbo, kur galimas jonizuojančiosios radiacijos poveikis, kitų sveikatai kenksmingų ir (ar) pavojingų veiksnių poveikis;
- darbo, kur yra didesnė nelaimingų atsitikimų ar susirgimų profesinėmis ligomis tikimybė, taip pat darbo, kurio dėl nepakankamo atsargumo jausmo ar patirties asmuo saugiai dirbti gali nesugebėti;
- taip pat kitų darbų, jeigu darbo aplinkoje esančių veiksnių dydžiai viršija darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktuose nustatytus dydžius.

Ar yra reikalavimų asmens iki aštuoniolikos metų darbo vietai?

Nustatant darbus, parenkant ir parengiant darbo vietas, kuriose bus vykdomas praktinis mokymas, turi būti įvertinta:

- jauno asmens gebėjimas suvokti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus ir jų laikytis;
- ar darbo, gamybos procesų organizavimas, darbo aplinka, darbo priemonių techninė būklė, jų išdėstymas, cheminių medžiagų (iš jų – ypač pavojingų) naudojimas atitinka darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų reikalavimus.

Ar privalomas mokiniams – jauniems asmenims sveikatos tikrinimas?

Prieš pradėdamas mokymo programoje numatytą mokymąsi, asmuo iki aštuoniolikos metų turi pasitikrinti sveikatą asmens sveikatos priežiūros įstaigoje teisės aktuose nustatyta tvarka ir pateikti asmens sveikatos priežiūros įstaigos išduotą medicininę pažymą praktinio mokymo organizatoriui.

Koks darbo ir poilsio laikas nustatomas mokiniams – jauniems asmenims?

Praktinio mokymo laikas negali trukti ilgiau kaip 8 valandas per parą (kartu su kasdiene pamokų (paskaitų) trukme) ir ne ilgiau kaip 40 valandų per savaitę (kartu su savaitės pamokų (paskaitų) trukme). Praktinis mokymas nakties laiku draudžiamas. Paros nepertraukiamo poilsio laikas per 24 valandų laikotarpį privalo būti ne trumpesnis kaip 12 valandų paeiliui, vaikams (nuo 14 iki 16 metų) – privalo būti ne trumpesnis kaip 14 valandų paeiliui, ir apimti laiką nuo 22 valandos vakaro iki 6 valandos ryto. Savaitės nepertraukiamo poilsio trukmė turi būti ne mažiau nei 2 poilsio dienos paeiliui per savaitę, viena iš jų turi būti sekmadienį.

Jauniems asmenims turi būti suteikta pertrauka pailsėti ir pavalgyti, kurios trukmė – ne ilgesnė kaip 2 valandos ir ne trumpesnė kaip 30 minučių, ne vėliau kaip po 4 valandų nuo praktinio mokymo profesinio mokymo įstaigoje ar įmonėje pradžios. Papildomą 30 minučių trukmės pertrauką, įskaitomą į praktinio mokymo laiką, privaloma suteikti jauniems asmenims, kurių praktinis mokymas įmonėje trunka ilgiau kaip 4 valandas.

Kokie papildomi reikalavimai jauno asmens praktikai?

- Profesinio mokymo metu turi būti laikomasi darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktuose nustatytų reikalavimų, susijusių su darbuotojų apsauga nuo sveikatai kenksmingų, pavojingų veiksnių poveikio.
- Mokymo programose turi būti numatyti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimai praktinių darbų metu ir mokymas, kaip taikyti šiuos reikalavimus praktinio mokymo metu.
- Jaunus asmenis privaloma instrukuoti prieš praktinius darbus įmonėse, prireikus – ir bet kuriuo praktinių darbų metu, kad jie būtų apsaugoti nuo nelaimingų atsitikimų darbe ar kito poveikio sveikatai, įgytų praktinių žinių, kurių reikia profesiniam pasirėngimui, taip pat ir darbuotojų saugos ir sveikatos srityje.
- Įvadinio instruktavimo metu jauniems asmenims būtina paaiškinti ir akivaizdžiai parodyti, kaip saugiai atlikti kiekvieną praktinio darbo operaciją, jie turi būti supažindinti su priešgaisrinės saugos reikalavimais profesinio mokymo įstaigose. Įvadinio instruktavimo metu kiekvienas paauglys supažindinamas su įmonėje taikomais darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimais, esančiais pavojingais objektais ar pavojingomis zonomis, įmonės bei jos padalinių darbuotojų evakuacijos gaisro ar stichinių nelaimių atveju planais, naudojamais saugos ir sveikatos ženklais. Supažindinus su saugos ir sveikatos ženklais, apklausos būdu turi būti įsitikinta, ar paauglys žino kiekvieno įmonėje naudojamo ženklo paskirtį.
- Praktinį mokymą vykdo profesijos mokytojas, atestuotas darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais kaip padalinio vadovas, teisės aktų nustatyta tvarka.
- Praktinio mokymo metu grupėje negali būti daugiau kaip 13 jaunų asmenų, o kiekvienai ne daugiau kaip 5 paauglių grupei įmonės vadovo įsakymu turi būti paskirtas praktinio mokymo įmonėje vadovas, privalantis užtikrinti grupėje praktinio mokymo priežiūrą ir darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų laikymosi kontrolę.
- Profesijos mokytojas privalo nuolat prižiūrėti jaunus asmenis, atliekančius praktinius mokymo darbus ir kontroliuoti, kad jie dirbtų tik mokymo programoje numatytus darbus. Mokymo įstaigos vadovo įsakymu paskirtas darbuotojas, atestuotas darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais, kontroliuoja praktinio mokymo eigą.
- Praktinio mokymo įmonėje vadovas turi būti įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos specialistas arba kitas įmonės darbuotojas, atestuotas darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais pagal tą pačią mokymo programą kaip ir atliekantys praktinį mokymą įmonėje paaugliai, ir turėti ne mažesnę kaip 3 metų darbo šioje srityje patirtį.

Kokiais atvejais mokinio praktika laikytina nelegaliu darbu?

Svarbu žinoti, kad jei su mokiniu, esant sudarytai Pameistrystės profesinio mokymo organizavimo formos profesinio mokymo sutarčiai, nėra sudaryta darbo sutartis, toks darbas laikytinas nelegaliu.

Nelegalaus darbo naudojimas darbdaviui užtraukia baudą nuo 868 iki 2896 eurų už kiekvieną nelegaliai dirbantį asmenį. Tokie patys veiksmai, padaryti asmens, jau bausto už šį pažeidimą, užtraukia baudą nuo 2896 iki 5792 eurų už kiekvieną nelegaliai dirbantį asmenį.

Daugiau informacijos:

- Lietuvos Respublikos darbo kodeksas (Žin. 2002, Nr. 64–2569)
- Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas (Žin. 2009, Nr. 54-2140)
- Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (Žin., 2011, Nr. 38-1804)
- Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymas (Žin., 2007, Nr. 43-1627)
- Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas (Žin. 2003, Nr.70–3170)
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 29 d. nutarimas „Dėl asmenų iki aštuoniolikos metų profesinio pasirėngimo sąlygų ir tvarkos patvirtinimo“ Nr. 139 (Žin. 2003, Nr. 13–503)
- Lietuvos Respublikos sveikatą asmens sveikatos priežiūros įstaigoje sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“ (Žin., 2000, Nr. 47-1365)
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. balandžio 19 d. įsakymu Nr. V-637 „Dėl studento praktinio mokymo sutarties“ (Žin. 2011, Nr. 49-2383)
- Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010 m. balandžio 13 d. įsakymas „Dėl reikalavimų profesinio mokymo sutartims ir jų registravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ Nr. V-512/A1-142 (Žin., 2010, Nr. 44-2141)

Valstybinė darbo inspekcija (Algirdo g. 19, Vilnius) konsultuoja: (8 5) 213 9772
I-IV – nuo 9 val. iki 16 val., V – nuo 9 val. iki 15 val. Pertrauka – nuo 12 val. iki 13 val. Taip pat galite siųsti elektroninius paklausimus, kurių formą rasite interneto tinklapyje adresu www.vdi.lt